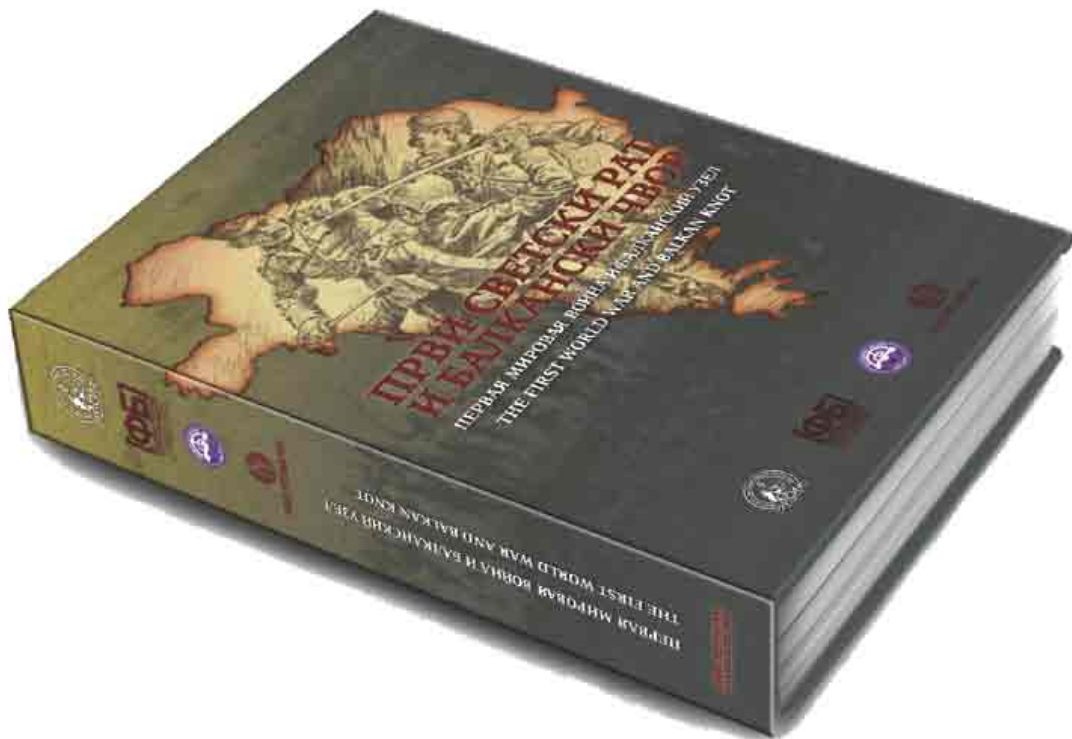




СТОГОДИШЊИЦА ВЕЛИКОГ РАТА

ЗБОРНИК РАДОВА СА МЕЂУНАРОДНЕ НАУЧНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И БАЛКАНСКИ ЧВОР



Зборник радова ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И БАЛКАНСКИ ЧВОР исходи из истоимене међународне конференције одржане у Београду у децембра 2011. У организацији овог скупа, који је окупио преко 50 научних радника из Србије, Русије, САД, Јапана, Француске, Хрватске, Републике Српске и Италије, поред Института за савремену историју, учествовали су и Факултет безбедности Универзитета у Београду, Филозофски факултет Универзитета у Бањалуци и Фонд „Руски свет“ из Москве, који су и суиздавачи овог обимног зборника. На готово 700 страна изложени су радови и реферати које су приредили сарадници Института за савремену историју др Јасмина Милановић, мр Ивана Пантелић и мр Миомир Гаталовић. Зборник почиње синтетичким и панорамским радovima (Момчило Павловић, *„Балкански чвор“ и Први светски рат*; Никола Поповић, *Европске силе и великонационализам на Балканском полуострву почетком 20 века*, Јекатерина Романова, *Балкан у међублоковским противречностима великих држава*; Александар Наумов, *Прилике дуго 20 година*) који отварају пут према осталим тематским целинама зборника. Једну такву целину чине радови који се односе на развој јужнословенске националне свести и њене политичке артикулације пред избијање Првог светског рата (Дмитриј Лавринович, *Процеси националне еманципације Јужних Словена и Белоруса*; Слободан Марковић, *Национална свест Срба пред Први светски рат*, Стјепан Матковић, *Хрватска политика уочи почетка светског рата*; Дејан Микавица, *Заветна мисао Србије у политици пречанских Срба до почетка Првог светског рата*; Саша Марковић, *Срби Јужне Угарске у потрази за парадигмом политичког израза пред Први светски рат*; Владимир Н. Цветковић, *Пропаст империја на Балкану и српски национални идентитет*).

Највећи број текстова се односи на ратне догађаје 1912-1918, међу којима су велику пажњу добили Балкански ратови (Војислав Павловић, *La Serbie dans le systeme des alliances francaises lors des guerres balqaniques*; Александар Сагомањан, *Балкански ратови као весници Првог светског рата*, Жарко Обрадовић, *Балкански народи и велике силе уочи Првог светског рата*; Ивана Крстић Мистрићеловић, *Србија после Балканских ратова*) и радови везани за избијање Првог светског рата (Виктор Вороњин, *Сарајевски атентат као провокација планирана с циљем територијалне поделе Србије*; Криситјан Костамања, *The Balkans on the eve of the First World War, or the Balkan knot and the First World War*; Консантин Гајворонски, „*Марински*“ *мотив атентата у Сарајеву*; Срђа Трифковић, *Јулска криза 1914: заједнички злочиначки подухват Централних сила*) и његов ток (Ђоко Трипковић, *Зарађене силе и Балканско ратиште*; Далибор Денда, *Српска војска у предвечерје епохе ратова*; Григориј Шкундин, *Антанта и Бугарска*; Дмитар Тасић, *Пробој Солунског фронта, ослобођење и обнова власти у Јужној Србији*).

Велика заступљеност истраживача из Руске Федерације на конференцији одразила се и на број радова посвећених руском виђењу ових догађаја (Леонид Респетников, *Улазак Русије у Велики рат*; Виктор Авдејев, *Јавна и друштвена дипломатија Русије на Балкану пред Први светски рат*; Данило Шаренац, *Руска војна помоћ Србији 1914-1915*; Сергеј Черњавски, *Руска црноморска флота у Великом рату*; Денис Мајцев, *Руске јединице у Француској и на Солунском фронту*; Душица Бојић, *Српске избеглице у Русији у Првом светском рату*; Јелена Бондарева, *Први светски рат и руска емиграција на Балкану*). Посматрање феномена Првог светског рата са истраживачке осовине Београд-Москва свакако је једна од особености овог зборника који улази у поље на којем већ дуже време превладава англо-америчка литература.

Још једну новину уноси низ радова који Први светски рат и пратеће догађаје осветљавају кроз призму делатности познатих и мање познатих личности (Ђорђе Ђурић, *Никола Хартвиц*; Сава Живанов, *Николај II у покушајима да заустави Велики рат*; Јасмина Милановић, *Делфа Ивановић – учесница и сведок*; Станислав Сретеновић, *Србија Виктора Берафа*), као и јавних и тајних организација (Дарко Гавриловић, *Рад слободних зидара на српско-хрватској сарадњи од краја 19. века до почетка Првог светског рата*; Тијана Шурлан, *Хашке конференције из 1899. и 1907. у међународним праву и међународним односима*; Тетсуа Сахара, *Secret Collaboration between the IMRO and the Ottoman Special Force on the Eve of the First World War*; О.Чистјаков, *Делатност Руског друштва Црвеног крста у Србији током Првог светског рата*) Последњи тематски круг зборника односи се на одјек Првог светског рата, како у историографији (Фредерик Десберг, *French historiography and the recent research on Great War and alliance between France and Serbia*; Јелена Сењавска, *Историјско сећање на Први светски рат – специфичност његовог формирања у Русији и на Западу*; Игор Домњин, *Балкански фактор великог рата у погледима војних писаца руске дијаспоре*; Александар Рент, Валентина Шевченко, Богдан Јанишин, *Први светски рат и украјинске земље; историографски контекст*) тако и у зони политике (А.Чернишов, *Балкански процес*, Томас Флеминг, *A Botched Civilization*; Владимир Симиндеј, *Балкански ехо у геополитичким потресима на источној обали Балтика*; Валериј Алексејев, *Балканске лекције – геополитика и религија*).

Зборник се завршава Декларацијом међународне научне конференције „Први светски рат и балкански чвор“, у којој је истакнут значај научног, рационалног и критичког сагледавања проблематике Првог светског рата.

Антиципирајући повећано интересовање које прати обележавање стогодишњице избијања Првог светског рата, Институт за савремену историју је у оквиру својих пројеката још 2010. организовао рад на изучавању ових комплексних феномена, па тако његови резултати, којима осим овог зборника припада и неколико монографија, фотоалбума, документарни серијал, лексикон Првог светског рата... представљају настојање да се стогодишњица Првог светског рата допуни икоригује рационалним и критичким научним приступом.

